

האיש מקדש

פרק שני

קידושין

נו

עין משפט
נר מצוה

קסב א ב מ"ו מ"ז
מ"ח מ"ט ע"א
מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה
מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט

בשוגג. שלא ידע שהן מעות מעשר שני יחזרו דמים למקומם כופין המוכר להחזיר הדמים למקח טענת הוא שאין ידע שהן מעות מעשר לא היה לוקחה דבריחא ליה מילתא להוליה לירושלים, ובמעות אהו ניהא ליה לאמטוייהו: **במקום**. בירושלים דכתיב (דברים יב) 'אל המקום אשר יבחר וגו': **בד"א**. אמוד קאי: **לשם שלמים**. שכן דרך כל בהמות שנקחת בכסף מעשר ליקרב שלמים כדלפינן לה במנחת (דף פג) 'שם-שם' 'הבחת שלמים ואכלת שם' ובמעשר כתיב 'ואכלת שם': **לחולין**. שלקחה לאוכלה חוץ למקום: **בין שוגג**. לאו אמתיון להוילא לחולין קאי דל"כ לאו שוגג הוא והאי 'מתכוין' דקתני: אמוד קאי וי"ל קאמר אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה=מתכוין להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם: **שוגג** משום דמקח טעום הוא ונצ"ב דקס"ב ליה למוכר כדלמך לקמן דלאו עכברא גבב אלא חורא גבב: **במזיד קידש**. דכיון דליכא טעום משום קנסא לא אמרי רבנן דליבטול: **אמר ר' אלעזר**. מתניתין ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח

למל נב: [בספרות פ:]
[בספרות פ:]

מעשר שני פ"א מ"ו

א וכלי כו גבב
טמא דאדם יודע
כמו ש"א ת"ל
אלא כמ"ל (ל"ט)
פ"ג פ"ד (ל"א)

ואם לקח: בשוגג יחזרו דמים למקומם במזיד העלה ותאכל במקום, אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במתכוין ולקח תחילה לשם שלמים אמר ר' אלעזר במתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם והאנן תנן דברי יהודה אמר ר' יוחנן אמר ר' אלעזר אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה ועולה ואוכלתו בירושלים מתקוף לה ר' ירמיה וה"י בהמה טמאה עבדים וקרקעות דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין עליהן ור' יוחנן ואין לוקחים בהמה טמאה עבדים וקרקעות (המעות מעשר שני אפי' בירושלים ואם לקח יאכל בגדו ואלא כהא באשה חבירה עסקינן דידעה אמי' מר' עמרם יאכל בגדו ואמאי יחזרו דמיו למקומם כי חסם? אמר' שמואל' כשברח

ואם לקח בשוגג יחזרו דמים למקומם. פי' בקונט' דכופין המוכר להחזיר הדמים דמקח טעום הוא דלמא היה יודע טעמות המעשר הן לא היה לוקחה דבריחא ליה מילתא להוליה לירושלים והמעות אהו ניהא ליה לאמטוייהו וא"ת מה קנס הוא למוכר בכך אדרבה ריוח הוא לו שיפטר עלות לירושלים כי המעות של מעשר שני אינן בידו כיון דלמרינן יחזרו למקומם וי"ל דודאי קנס הוא לו מה שאטו אומרים יחזרו דמים למקומם דכלאו חורא המקח יכולים לפטרו ולהעלות המעות לירושלים שהיטו מזרימים הלוקח לחלל קדושת מעות המעשר שביד המוכר מאחר שהמוכר לפנינו והיה הלוקח מעלן לירושלים והיטו דפריך ליקנסיה ללוקח שיאכל כנגדן בירושלים ויחלל עליהם קדושת מעות המעשר שביד המוכר:

במזיד טעלה ותאכל במקום. וקשה כמאן איתא דך ברייתא אי כרבנן הא אמרי' אין מתחללין אפי' דיעבד ופי' גר' מאיר אפי' לכתחילה מחללין דהכי איתא בתוספתא דמסכת שביעית (פ"ו) דקתני אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללין על חיה ועוף ועל הבהמה בעלת מוס והא דנקט לעיל מחללין במלתיה דר"מ דמשמע דיעבד משום רבותא דרבנן נקטה לאשמועינן דלפי' דיעבד אין מתחללין ואומר ר"י דאיתא כרבנן ולכן מתחלל הא על בהמה דמירי' בתמימה דחזיא לשלמים ויביא אותה לירושלים ואכלה בבורת שלמים והסם מירי' בבעלת מוס דלא חזיא לשלמים ולכן אין מתחלל דיעבד גזירה שמה יגדל פדריס עדרים והכי נמי איתא בתוספתא דמעשר שני בכך ברייתא דקתני במלתיה דרבי יהודה אם היתה בעלת מוס או שהו פירותיו עמאין בין שוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם ומהיחא דגבול קמא (ב"ק דף ק"ז מ"ז) דקאמר זבין בהמה וממני' לה הסם שמה איתא כר' מאיר דלמך מותר לחלל להמעות שני יולאים להדיא בירושלים: **אמר'** במתכוין להוילא מעות מעשר שני לחולין קאי דלמא כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקתני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה מכיון להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעום הוא ומזיד דקנסין ליה למוכר כדלמרינן לקמן לאו עכברא גבב אלא חורא גבב ופריך גבב והאן תן ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח

הבהמה בעלת מוס והא דנקט לעיל מחללין במלתיה דר"מ דמשמע דיעבד משום רבותא דרבנן נקטה לאשמועינן דלפי' דיעבד אין מתחללין ואומר ר"י דאיתא כרבנן ולכן מתחלל הא על בהמה דמירי' בתמימה דחזיא לשלמים ויביא אותה לירושלים ואכלה בבורת שלמים והסם מירי' בבעלת מוס דלא חזיא לשלמים ולכן אין מתחלל דיעבד גזירה שמה יגדל פדריס עדרים והכי נמי איתא בתוספתא דמעשר שני בכך ברייתא דקתני במלתיה דרבי יהודה אם היתה בעלת מוס או שהו פירותיו עמאין בין שוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם ומהיחא דגבול קמא (ב"ק דף ק"ז מ"ז) דקאמר זבין בהמה וממני' לה הסם שמה איתא כר' מאיר דלמך מותר לחלל להמעות שני יולאים להדיא בירושלים: **אמר'** במתכוין להוילא מעות מעשר שני לחולין קאי דלמא כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקתני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה מכיון להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעום הוא ומזיד דקנסין ליה למוכר כדלמרינן לקמן לאו עכברא גבב אלא חורא גבב ופריך גבב והאן תן ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח

לכתחילה אי נמי כרבנן ואפילו לכתחילה ומשום תקנת מעות צבל שאינם יולאים להדיא בירושלים: **אמר'** במתכוין להוילא מעות מעשר שני לחולין קאי דלמא כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקתני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה מכיון להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעום הוא ומזיד דקנסין ליה למוכר כדלמרינן לקמן לאו עכברא גבב אלא חורא גבב ופריך גבב והאן תן ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח

לכתחילה אי נמי כרבנן ואפילו לכתחילה ומשום תקנת מעות צבל שאינם יולאים להדיא בירושלים: **אמר'** במתכוין להוילא מעות מעשר שני לחולין קאי דלמא כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקתני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה מכיון להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעום הוא ומזיד דקנסין ליה למוכר כדלמרינן לקמן לאו עכברא גבב אלא חורא גבב ופריך גבב והאן תן ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח

יקח מעות משלו ויאמר כ"מ שהמעות ביד המוכר יהו מחוללות על מעות אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אמר'** במתכוין להוילא מעות מעשר שני לחולין קאי דלמא כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקתני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה מכיון להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעום הוא ומזיד דקנסין ליה למוכר כדלמרינן לקמן לאו עכברא גבב אלא חורא גבב ופריך גבב והאן תן ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח

[ועי' היטב חס' סוכה
ת ד"ס שמה דגל]

הגהות הגר"ח
(א) חס' ד"ס סוכה
וכו' חס' ד"ס סוכה
וכו' (ב) ב"ד על מעות
כלו ומשני כל המתקן
אלמא דמשה חול להקדש
אפי' רבי' כו' :

הגהות הגר"ח
[א] נב' ואמאי יחזרו
דמיו למקומם ר' י"ב פ'
דאז כנהמה טמאה בין
שוגג פו' כמ"ס חס'
ד"ס במזיד כמ"ס חס' :

תוספות ל"ט ט"ל
ר' הונא - דלכ מקור
אזכר דמבין לרביא
מזוזא מ"ט ט'
למזוזא דמ"ט חס'
(ק"מ ט"ז חס')
ולכ מקור ט'
המקור א"כ מ"ט ט'
ב"מ ט"ז ק"ז (לא קניט'
למזוזא ט"ז ט"ז)

חוס' ר"י הוקן
יאכל כנגדן. הלוקח יקח מעות משלו ויאכלם בירושלים ואח"כ כל מקום שהמעות ביד המוכר יהו מחוללות על מעות אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אמר'** במתכוין להוילא מעות מעשר שני לחולין קאי דלמא כן לאו שוגג הוא והאי מתכוין דקתני אמוד קאי וה"ק אבל לקחה לשם חולין דמזיד דידיה מכיון להוילא מעשר לחולין הוא' בין שוגג בין מזיד יחזרו דמים למקומם שוגג משום דמקח טעום הוא ומזיד דקנסין ליה למוכר כדלמרינן לקמן לאו עכברא גבב אלא חורא גבב ופריך גבב והאן תן ר' אלעזר מתני' ליכא למיקנסיה כלל דלמא יודעת ט' ולא נתכוונה להוילא לחולין אבל מוכר שהמעות מתחללות על בידו, ועבר על 'לפני עור לא תתן מכשול' (ויקרא יט) דידעת שהלוקח מתכוין לאוכלה בעירו: **ופרי כמפת טמא דאדם יודע כו'**. דלמא למימר כי שקיל ליה למעות אדעתא לאוסקיה לירושלים שקיל ליה ותנן 'ואכל כגדג' הלוקח יקח מעות משלו ויאמר 'כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו ויעלם ויאכלם בירושלים: **אלא מפני' בלשם פריש עסקינן יודעת**. שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושה ועולה ואוכלתן אבל כסח מוכר לא ידע שאין מעשר מתחלל על בהמה טמאה: **פי' סהם**. כדלמך גבי לוקח בהמה טמאה מזיד: כשברח